

ЯК УСЕ ПОЧИНАЛОСЯ

Він був удвічі більшим за мене. Щонайменше. Я стояв перед ним, утягнувши голову в плечі, моя мама на деякій відстані стояла за мною. Я був неймовірно гордий і трохи радісний. Директор початкової школи приділив час, бо я хотів з ним дещо обговорити. Ішлося про моє майбутнє.

Мені було шість, і дитячий садок уже сидів мені в печінках. Я мав би, як і інші діти в Росії, піти до школи в сім, але не хотів стільки чекати. Я ходив у садок роками, моя мама там працювала вихователькою. Щоранку ми йшли туди разом, я грався в одне й те саме, бачив тих самих дітей, з року в рік ми співали однакових пісень. Мені набридло, я хотів чогось нового. Я був допитливим і почувався готовим до школи. Кілька разів жалівся мамі, але вона завжди відповідала одне: «Усі діти йдуть до школи в сім років. Винятків немає».

Я переконував її знову — потім мама запевняла, що я міг робити це невтомно, майже настирно. І їй це набридло: «Якщо ти справді такий упевнений і так цього хочеш, то доведи, — нарешті сказала вона. — Ми підемо до директора школи, і ти сам йому викладеш своє прохання».

Якщо мама сподівалася, що її заява мене злякає і я відмовлюся від свого бажання, вона помилялася. Я страшенно зрадів. Я був ще малий, але моя жага до боротьби вже прокинулася. Я хотів якнайшвидше піти до школи й стати дорослим. Уявляв,

як гарно було б, аби мене почали сприймати серйозно: я б учив щось важливе й отримував завдання. Я вже бачив, як сиджу в класі, за справжньою, значно більшою, ніж у садку, партою на власному стільці.

Мама домовилася про зустріч, і ось я стою перед старшим чоловіком і прошу його зробити виняток для мене. «Ти знаєш, що всі діти мають іти до школи в сім, правда?» — запитав він. Я кивнув і відповів, що не боюся старших дітей. Зрештою, Віталій, мій рідний брат, старший за мене на п'ять років. «Ти також знаєш, що наша програма відрізняється від тієї, що в садку? — продовжив він. — Тут треба вчитися, виконувати завдання і робити те, що кажуть учителі». «Знаю», — відповів я, сяючи від радості. «Ти готовий до такого?» — запитав чоловік. Я охоче закивав, бо саме цього й хотів.

Директор обмінявся поглядом з мамою, і вони трохи пошепотілися між собою. Нарешті він нахилився й потиснув мені руку. «Володимире, ти підеш у школу в шість. Сподіваюся, ти нас не розчаруєш, — суворо промовив він. — Мушу зауважити, що ніколи ще не бачив, щоб шестирічний хлопчик прийшов до мене і так хоробро та по-вольовому відстоював своє бажання».

Я був щасливий. Кинувся мамі на шию, а вдома розказав татові і бабусі, що теж скоро буду школярем. Я був страшенно втішений і задоволений, адже домігся свого. Наступні роки показали моїй сім'ї та вчителям, що віддати мене в школу було правильним рішенням.

У той час я надто не переймався, але дечому той випадок мене навчив: байдуже, дорослий ти чи малий, завжди варто ставити важливі цілі. Попри всі перешкоди, що постануть на твоєму шляху. Найголовніше, зрозумів я, — це не сходити з дороги і не здаватися.

Я вже зауважив, що це був випадок, який не раз повторювався у моєму дитинстві та юності: я вбивав собі щось у голову і звертався до мами. Говорив з нею про свої плани, прагнення та погляди. Проте вона ніколи не подавала мені готових рішень

на блюдечку. Натомість допомагала мені знайти власний шлях. Так я навчився виконувати і «пробоксовувати» власні бажання. Досягнення мети вимагало рішучості й уміння ще дитиною чітко пояснити, чого і чому я хочу.

Також мені це було потрібно, щоб самоствердитися перед старшим братом Віталієм. Він відчував, що головним серед нас є саме я, мама мала подібні враження: «Вово, — часто казала вона мені, — є люди, яких ведуть, а є ті, які ведуть. Твій брат належить до перших, а ти — радше до других».

Як я ненавидів, коли вона це казала! Мій брат на п'ять років від мене старший, тож батьки відповідальність за мене перекидали на нього. Коли вони були на роботі, саме брат найчастіше наглядав за мною і скрізь брав із собою. То чи не мав він автоматично бути лідером, а я — тим, кого ведуть? Зрештою, я був таким же хоробрим і цілеспрямованим, як і він.

Можливо, тому я змалечку весь час діставав маму своїми планами. На щастя, вона розуміла, що я ще дитина, яка прагне заохочення та мотивації, хоче, щоб їй весь час давали завдання й кидали виклики, аби мати змогу розвиватися. Мама йшла назустріч, але не робила так, щоб мені все діставалося надто легко. Вона хотіла переконатися, що я справді чогось хочу.

Пригадую іншу історію: мені було одинадцять, і саме починалися довгі літні канікули. Три місяці свободи. Мама розповіла, що в неї на заводі є робота на цей період. Тоді ми вже жили в Києві, і вона працювала на заводі з виробництва ліфтів. Я хотів мати кишенькові гроші, тому одразу захопився ідеєю й погодився.

У перший робочий день я став гордим носієм сірого робочого халата який мав стати моєю формою на найближчі місяці. Мої обов'язки були чіткі: підмітати підлогу, білити бордюри й демонтувати електричні компоненти в бракованих ліфтах.

Я не переймався тим, що робота нудна, а радів, що її отримав. У мене були завдання, які треба було виконати і за які мені платили. Тому щоранку я радісно вітав новий день і старанно ходив на завод.

Коли через місяць прийшла перша зарплата, мама хотіла забрати її за мене. Але я був надто гордий, щоб доручити це їй. Тому стояв у черзі разом з іншими працівниками та працівницями і почувався неймовірно дорослим. Мої перші зароблені гроші!

Тоді я не знав, що в мене немає ані офіційної посади, ані зарплати. Мама вигадала цю роботу й посвятила в це своїх колег, зокрема пані з бухгалтерії. Вона хотіла, щоб на канікулах я мав чим зайнятися й навчився заробляти гроші. Таким чином вона хотіла мені щось довірити і посилити мою впевненість у собі.

Її план накрився, коли на таку саму роботу прийшов ще один хлопець. Його звали Андрій, і він мав такі самі обов'язки, як я: підмітати, фарбувати й викручувати гвинтики. Але виявилася несправедливість: він заробляв 50 копійок на годину, а я — лише 25. Мені світ перевернувся, і я спробував поговорити про це з мамою. Діло було ще гірше, бо я мав його вчити, а він був не надто відповідальним і навіть не щодня приходив на роботу.

Мама стетнула плечима. Вона мала все погодити з Андрієвою матір'ю краще. Андрій теж був влаштований неофіційно, але тоді вона мені цього сказати не могла. Мені нічого не лишилося, крім як змиритися із ситуацією.

До кінця канікул я заробив 10 карбованців. Ці гроші я пустив на своє давно омріяне бажання: купив білі літні кросівки. Мене зовсім не хвилювало те, що тепла пора року вже минула. Це були мої власні зароблені гроші, які я назбирав за тижні важкої рутинної праці. Кросівки я носив гордо та гідно — навіть восени.

Дисципліна та відчуття обов'язку — цього нас із братом навчили з дитинства. Так само, як і честі та поваги. Усі чоловіки нашого роду були солдатами, і наш батько жив згідно із цими цінностями і того самого вимагав від нас.

Якщо нам давали завдання, то воно мало бути виконане, і ми мусили відзвітувати про виконану роботу. Неважливо, протягом